

תפ"ח 1029/04 - מדינת ישראל נגד מ ב

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 1029-04 מדינת ישראל נ' ב (עציר)

בפני: כב' השופט ברוך אזולאי

המבקשת

מדינת ישראל באמצעות ב"כ המבקשת עו"ד עמית גינת

נגד

מ ב באמצעות ב"כ המשיב עו"ד ליאורה גלאובך ונורית שני

המשיב

החלטה

ההליך

מדובר בבקשה להורות על מתן צו פיקוח ומעקב נגד המשיב, בהתאם לסעיף 12 לחוק ההגנה על הציבור מפני עברייני מין, תשס"ו-2006 (להלן: "החוק").

המשיב הורשע לאחר שמיעת הראיות, בשתי עבירות של אינוס, לפי סעיף 345 (ב)(3), 345 (ב)(4) בצירוף סעיף 345 (א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, תקיפה הגורמת לחבלה של ממש, עבירה לפי סעיף 380 לחוק הנ"ל, חטיפה לשם חבלה או עבירת מין, לפי סעיף 374 לחוק הנ"ל, הדחה בחקירה, לפי סעיף 245 (ב) לחוק הנ"ל ועבירה של הסתייעות ברכב לביצוע פשע, לפי סעיף 43 לפקודת התעבורה {נוסח חדש}, התשכ"א - 1961.

ביום 26.6.06 נדון ל- 9 שנות מאסר לריצוי בפועל, וכן, 24 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו, שלא יעבור עבירת מין או אלימות מסוג פשע, פיצוי למתלוננת בסך 60,000 ₪ וקנס בסך 5,000 ₪ או שנת מאסר תמורתו.

הנאשם השתחרר ממאסרו בנובמבר 2014.

המבקשת מבקשת להשית על הנאשם צו פיקוח ומעקב למשך 4 שנים, בתנאים כלהלן: **שיתוף פעולה עם המפקח, חובת קיום מפגשים עם קצין פיקוח, במועדים ובתדירות שיקבע קצין הפיקוח מעת לעת, חובת הגעה למרכז הארצי להערכת מסוכנות, לקראת תום תקופת הפיקוח, לצורך הערכת מסוכנותו המינית העדכנית, על מנת לשקול הצורך בהארכת צו הפיקוח.**

כמו כן, איסור יצירת קשר עם קורבנות העבירה, איסור שהייה או התחברות עם קטינות ללא נוכחות אדם בגיר אשר מודע להרשעותיו של המשיב וההגבלות בהן הוא נתון, איסור שימוש בסמים ו/ או צריכת משקאות משכרים ואיסור לעבוד, בין בתמורה ובין בהתנדבות במקומות ייעודיים לשימוש באלכוהול ובמקומות בהם יש זמינות ונגישות רבה לאלכוהול, כגון ברים, דיסקוטקים ומועדוני לילה, וכן איסור לעבוד בעבודה הכרוכה בשהייה בקשר וקרבה עם קטינים.

כמו כן, עותרת המבקשת לקבוע כי לקצין הפיקוח יהיו הסמכויות הקבועות בסעיף 18(א)(1), סעיף 18(א)(4-5) וסעיף 18(א)(7-10) לחוק ההגנה על הציבור מפני עברייני מין, התשס"ו-2006.

ביום 30.9.14 וביום 24.12.14 נערכו למשיב הערכות מסוכנות, על ידי הגב' מירב משיח - זיסר, בהתאם להוראות סעיף 6 ו-12 לחוק, על פיהן נמצא, כי רמת המסוכנות של המשיב הינה גבוהה, ולאור זאת הומלץ על צו פיקוח, כאמור בבקשה.

כעולה מהערכת **המסוכנות שנערכה מטעם המבקשת**, הערכה זו מבוססת על פקטורים סטטיים ודינאמיים, מאפייני אישיות והתרשמות קלינית מהמשיב, וזאת, בניגוד לחוות הדעת הנגדית שהוגשה מטעם המשיב המבוססת על כלים טכניים, היינו: פקטורים סטטיים, שאינם משתנים. כן ציינה מעריכת המסוכנות מטעם המבקשת, כי חוות הדעת מטעם המשיב מתבססת על מבחן לבדיקה של פסיכופתיה, אף שמעולם לא נטען על ידי המבקשת שהמשיב הינו פסיכופת, שימוש בכלי זה אינו רלוונטי לדעתה ואין בנתון זה כדי לשלול מסוכנות מינית. עוד הוסיפה, כי הכלים בהם השתמש מעריך המסוכנות מטעם המשיב, לא תוקפו ולא נבחנו ביחס לחברה הישראלית, ועליהם בלבד מתבססת הערכת המסוכנות מטעם המשיב. ביחס לסטייה מינית מסוג פדופיליה, ציינה, כי העובדה שבמהלך 10 השנים בהן ריצה המשיב מאסר ולא פגע בילדים, אינה מוכיחה לומר שאינו נמשך לילדים ושאינו לו בעיה.

כמו כן, העובדה שהמשיב לא עבר טיפול וסירב להיבדק על ידי מב"ן, אף שהבדיקה נעשת באופן אמבולטורי בבית הכלא בו שהה המשיב, והעובדה שהמשיב ממזער את מעשיו, מהווה נקודה המעלה את הסיכון הנובע ממנו.

כן הוסיפה, כי לא עלתה כלל שאלת באשר לכשירותו הנפשית של המשיב, ולכן בחינת העניין, אינה רלוונטית למסוכנותו המינית.

ביום 25.2.15, הוגשה **הערכת מסוכנות מטעם המשיב**, שנערכה על ידי עו"ס דרור אורטס - שפיגל, ממנה עולה שהמסוכנות הנשקפת מהמשיב הינה בינונית.

כעולה מהערכת המסוכנות שהוגשה מטעם המשיב, המסוכנות הנשקפת מהמשיב הינה בינונית, זאת לאור מבחני אישיות המקובלים בעולם המערבי, ראיון קליני, עיון במסמכים משפטיים והערכות מסוכנות קודמות. באשר לשימוש במבחנים אקטוארים, הרי שמדובר במבחנים המתוקפים במחקרים במדינות המערב, המשמשים ככלי עזר להתרשמות הקלינית מהמשיב. לדבריו, המשיב מנסה לבנות את עצמו, רוצה חיים שקטים וניכר שהוא עסוק בתכנון דרכו העתידית. הוא פיתח יכולות אמפתיות כלפי הקורבן ואחרים, ואין כל סימנים לפגיעה כלשהי בקטינים או לחשש מפגיעה שכזאת.

ביום 20.5.15, נחקרו מעריכי המסוכנות, הן מטעם המבקשת והן מטעם המשיב על חוות הדעת שהוגשו.

טענות הצדדים

לטענת ב"כ המבקשת, יש להעדיף את הערכת המסוכנות שהוגשה על ידי המבקשת ולקבל את הבקשה לצו פיקוח לשם ההגנה על האינטרס הציבורי, שכן מדובר בתנאים מידתיים ביחס למי שהורשע בביצוע עבירות מין חמורות בתיק

זה, כשבאמתחתו הרשעה נוספת בעבר, בגין עבירת מין שביצע כלפי אחותו בת ה-10, בהיותו קטין, והוא נידון לצו מבחן למשך שנה.

לדבריו, כעולה מהחלטת ביהמ"ש זה, תפ"ח 1148/09 (מדינת ישראל נ' כהן) ומהחלטת ביהמ"ש העליון בע"פ 7787/11 (מדינת ישראל נ' פלוני), הרי שחוות הדעת שהוגשה מטעם המשיב לא נערכה על ידי מעריך מסוכנות על פי החוק, הכלים בהם עשה שימוש בחוות הדעת שהוגשה מטעמו לא תוקפו בארץ, והבדיקות נעשו בהתאם לתרגום שנעשה על ידו. כן ציין, כי קביעותיו אינן מתיישבות עם הממצאים האובייקטיביים שנקבעו על ידי המרכז להערכת מסוכנות, המהווה הגוף האובייקטיבי והסטטוטורי בעניין, ומשתמש בכלים עדכניים לצורך הערכות המסוכנות.

ב"כ המבקשת הוסיף, כי המבקשת הגבילה את עצמה לתקופת פיקוח ומעקב בת 4 שנים, אף שהחוק מאפשר תקופה ארוכה יותר בת 5 שנים, כאשר המסוכנות הנשקפת מהמשיב הינה גבוהה, על אף שריצה עונש מאסר במשך 10 שנים.

ב"כ המבקשת הפנה לעמ' 5 בהערכת המסוכנות מיום 24.12.14, לכך שהמשיב דיווח כי עד גיל 21 היו לו כ-30 בנות זוג לתקופות קצרות, ובמקביל קיים יחסי מין עם יותר מאישה אחת ואף השתמש בשירותי ליווי. בעת ביצוע העבירה, המשיב ניהל קשר זוגי במשך 10 חודשים, ולדברי המשיב, לאורך הקשר נהג "לגנון" ולבגוד בה מספר פעמים.

כמו כן, המשיב ממזער את מעשיו, כאשר ביחס לעבירת המין הראשונה, אותה ביצע כלפי אחותו ציין שמדובר היה במשחק, ובתיק הנוכחי, כעולה מעמ' 6 להערכת המסוכנות, המשיב משליך אחריות למעשיו על שתיית האלכוהול, והוא לא עבר כל טיפול.

ביחס לאיסור שהייה או התחברות עם קטינות, ציין ב"כ המבקשת, כי אף שהפגיעה הייתה בקטינה כבת 17, ההלכה היא בעניין הקטינות, כי אין לעשות הבחנה בין קבוצות גיל של הקטינות, ואין לתת שיקול דעת לעבריו מן שהורשע בעניין.

מנגד, טענה ב"כ המשיב, כי יש לקבל את הערכת המסוכנות שהוגשה מטעם המשיב, ממנה עולה שרמת המסוכנות הנשקפת מהמשיב הינה בינונית ולהשית על המשיב תקופת פיקוח קצרה, שלאחריה ייבדק המשיב על ידי המרכז להערכת המסוכנות, כששאלת הפיקוח ותנאיו תיבחן מחדש. כן ציינה, כי יש לקצר את תקופת הפיקוח באופן משמעותי, זאת לאור הערכת המסוכנות מטעם המבקשת מיום 24.12.14, בעמ' 10, ומחוות הדעת המשלימה מיום 9.4.15, בעמ' 5 ובעמ' 12, כי מאז שחרור המשיב מהכלא לפני 7 חודשים, הוא עשה שינוי משמעותי באורחות חייו, עובד בצורה מסודרת, לא מעורב באירועים בלתי חוקיים והתרחק מחברים שמנהלים אורח חיים שולי.

עוד הוסיפה, כי יש לבטל את המגבלה הנוגעת לשהייה ביחידות עם קטינות, שכן מעריכת המסוכנות מטעם המבקשת ציינה כי לא נשקפת מסוכנות לקבוצת ילדות, וכי יש להגביל את הקשר לאוכלוסיית נערות מגיל 13. בקשר לכך, טענה ב"כ המשיב, כי יש לבטל את המגבלה מכל, שכן העבירות בתיק זה בוצעו כאשר המשיב היה צעיר כבן 24 שנים, ואף שהמתלוננת הייתה קטינה, הפרש הגילאים ביניהם לא היה גדול.

ב"כ המשיב העלתה השגות ביחס לחוות דעתה של מעריכת המסוכנות מטעם המבקשת, והוסיפה שעל אף גילו הצעיר של המשיב, הוא גילה אחריות ועבד בתפקידים שונים, ויש לזקוף זאת לזכותו, בשים לב לעובדה שאינו בעל השכלה פורמלית. רק בקשר הזוגי האחרון אותו ניהל הוא לא חש מחויבות כלפי בת זוגו, אך לא כך היה במערכות היחסים הקודמות שלו. הוא ניהל מערכות יחסים שבחלקן ארוכות, ואין מעידות על פריצות או שטחיות, כפי שקבעה מערכת המסוכנות. כמו כן, אין לבוא חשבון עם המשיב על אי תשלום הפיצוי, שכן הדבר נעשה מחוסר יכולת ולא מהתחמקות

מצידו.

ביחס לעבירת המין שביצע באחותו, בהיותו בן 13, ציינה שידוע שעבריינות מין בקרב קטינים אינה נמדדת באותם כלים, ולא כל שכן שעה שהם על גבול האחריות הפלילית.

דין

לאחר עיון בבקשה, בחוות הדעת שהוגשו ובטיעוני ב"כ הצדדים, נראה לי כי יש לקבל את הבקשה בתנאים המפורטים להלן.

חוק ההגנה על הציבור מסמך את בית המשפט להוציא צו פיקוח ומעקב בעניינו של עבריין מין מורשע, אם השתכנע שרמת הסיכון להישנות של עבירות מין מצדו "אינה נמוכה" כאמור בסעיף 12(א) לחוק.

בהתאם לנסיבות המקרה, במסגרת צו הפיקוח, מוטלות על העבריין המורשע מגבלות שונות על בסיסהערכותמקצועיות שמטרתן, בין היתר, להגן על האינטרס הציבורי או על קורבן קונקרטי, לאפשר מעקב אפקטיבי של קצין הפיקוח, כמשמעותו בסעיף 2 לחוק ולמנוע חשיפה לגורמים מגבירי סיכון, והכל לשם מניעת ביצוע עבירות מין חוזרות, מצד מי שהורשע וחוזר לסביבתו הטבעית, כאמור בסעיף 1 לחוק, תוך קביעת דרכי פיקוח ומעקב הולמים על הפיקוח, וזאת - כדילהקלעלקליטתו והשתלבותו בחברה הנורמטיבית בבטחה.

ביסוד החוק ניצבת ההכרה כי עבירת מין אינה ככלל העבירות. הדינאמיקה הפנימית של אי כבישת היצר עלולה להביא להישנות המעשים הפליליים המיניים. צו הפיקוח מגלם מגבלות ומחויבויות שונות ומאזן בין האינטרסים השונים, מחד גיסא להגן על הציבור מפני עבריין מין אשר קיימת לגביהם הערכת מסוכנות שלילית, וזאת בשים לב ליחודן של עבירות מין ככאלה המאופיינות ברצדיביזם, קשיי ההתמודדות של רשויות החוק עמן ושכיחות ביצוען, בשים לב לחשש מהיעדר יכולת עבריין המין לגבור על גירויים שונים, יחד עם עוצמת הפגיעה בהגנה על הציבור, ומאידך גיסא, לעובדה שמדובר בעבריין מין ששילם זה מכבר את עונשו לחברה ויש להתיר לו להמשיך בחייו באין מפריע. החוק מחייב זהירות וריסון מיוחדים בעצם הפעלת הסמכות השיפוטית להורות על מתן צו פיקוח. בעניין זה, נדרשת הקפדה יתירה בעצם עשיית השימוש באמצעי של מתן צווי פיקוח, ובעניין זה נדרש שלא לחרוג מעבר לצרכים החיוניים בלבד להגנת הציבור, תוך הטלת מגבלות על אורח חייו של עבריין המין "בתפירה אישית", כאשר נשקפת מסוכנות ברורה, ורק במידה שאינה עולה על הנדרש, בהתחשב באופי העבירה, חומרתה ורמת המסוכנות הנשקפת מעבריין המין, כאמור בסעיף 13 לחוק.

בסעיף 13(ג) לחוק נאמר "ואולם לא יורה בית המשפט על הכללתו של תנאי מסוים בצו הפיקוח אם ניתן להשיג את מטרת הפיקוח והמעקב באמצעות תנאי אחר שפגיעתו בעבריין המין פחותה".

בבש"פ 8309/14 מדינת ישראל נ' פלוני, מיום 13.1.15, נקבע: "האיזון המצוי בלב חוק ההגנה על הציבור והפעלתו בין ההגנה על הציבור לבין ההגנה על זכויותיו של עבריין המין צריך למצוא את ביטויו גם בהחלטה על הענקת סמכויות לקצין הפיקוח מכוח החוק. בהקשר זה, יש להתחשב בכך שהסמכויות הנתונות לקצין הפיקוח על-פי הדין הכללי הן מוגבלות, כמו גם בצורך להקפיד על מבחני המידתיות בכל הנוגע לפגיעה בזכויותיו של עבריין המין".

צו פיקוח ממלא פונקציה נוספת מעבר להגנה על הציבור. הפיקוח עצמו עשוי להוות מעין מערך שיקום לעברייני המין. השאיפה היא כי ליווי עברייני המין לאורך תקופה על ידי הגורמים הממונים על יישום הצו, עשוי להקנות לו הרגלים חיוביים ויביא להתרחקותו הטבעית ממוקדים העשויים למשיב בר פיתוי לחזור על העבירה. באופן זה, עשויים עברייני המין המצויים תחת פיקוח להיחשף ולהסתגל לדרך חיים חלופית תקינה, ולהפנים את הכלים הנדרשים כדי לשמור על אורח חיים נורמטיבי, גם אחרי סיום תקופת הפיקוח. היה והמשיב יתמיד בכך, יצא שתקופת הפיקוח הייתה לו לתועלת.

אשר להערכת המסוכנות, נקבע בסעיף 5 לחוק כי שר הבריאות ושר הרווחה ימנו מערכי מסוכנות שתפקידם לערוך הערכות מסוכנות, ובסעיף 6 לחוק נמנו הגופים אשר מחויבים לעיין בהערכת מסוכנות עדכנית, טרם קבלת החלטה בנוגע לעברייני מין.

על מערכי המסוכנות להיות בעלי הכשרה וכישורים באבחון ובטיפול עברייני מין, וחוות דעתו של מומחה פרטי אינה יכולה לשמש תחליף להערכת מסוכנות בהתאם לחוק (ע"פ 7787/11 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (18.11.2012), וכפי שנקבע גם בבש"פ 8763/13 פלוני נ' מדינת ישראל (23.12.2012) (להלן: עניין פלוני 2), וגם בבש"פ 1250/15 פלוני נ' מדינת ישראל מיום 15.3.15).

מנגד, נראה לי שאין מניעה להשתמש בחוות הדעת מטעם המשיב, ככל שיש בה כדי להצביע על אי סבירות בהערכת המסוכנות מטעם המבקשת.

התקופה המרבית להוצאת צו פיקוח הינה חמש שנים (סעיף 14(א) לחוק), ואם הוצא צו פיקוח לתקופה קצרה יותר, ניתן להאריך את הצו, מעת לעת, לתקופות נוספות, שאין עולות במצטבר על התקופה המרבית (סעיף 14(ב) לחוק). אם, לפי הערכת המסוכנות, רמת הסיכון לביצוע עבירות מין נוספות מוגדרת כגבוהה, ניתן להוציא צו פיקוח חדש לגבי עברייני המין, גם לאחר מיצוי התקופה המרבית (סעיף 14(ג) לחוק), שכן **"עסקינן בתחום שיפה לו זהירות מטעם בתי המשפט, מטעמים שאין צורך לפרטם, והחשש המובנה - כאמור - לרצידיביזם בסוג עבירות זה"** (בש"פ 13/3370 נודלמן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (4.6.2013)).

המשיב הורשע בביצוע עבירות מין חמורות, שנסיבותיהן קשות הן, בקטינה כבת 17, עימה היה בקשר פחות מ-24 שעות. המסוכנות המינית הנשקפת ממנו הוערכה על ידי מערכת המסוכנות מטעם המבקשת כגבוהה לטווח ארוך. להתרשמותה, המשיב הינו בעל קווי אישיות אנטיסוציאליים בולטים, שבאמתחתו התנהגויות פורעות חוק ומעורבות בפלילים מאז היה בן 13. תיאור אורח חייו מלמד על קשרים מיניים וזוגיים שטחיים, ללא תחושת מחויבות או אחריות כלפי בנות הזוג שהיה לו. כמו כן, המשיב נוטל אחריות למעשיו באופן חלקי ומשליך את מרבית האחריות על שתיית אלכוהול במועד ביצוע העבירה. אינו מודע למסוכנות המינית הטמונה בו, אין לו הבנה ביחס לאטיולוגיה של העבירות ולמניעים שהובילו אותו לבצע עבירות מין ואלימות מתמשכת במועד ביצוע העבירות, ואינו חושב שייקלע למצבי סיכון בעתיד או שיבצע עבירות נוספות. גם באשר לעבירות המין שביצע כלפי אחותו, בהיותו קטין כבן 13, נראה לי שהמשיב עושה מינימליזציה של חומרת העבירות והשלכת אחריות על גורמים חיצוניים, ומתאר את העבירות שביצע רק כהתחככות באחותו, שהייתה קטינה כבת 10.

כמו כן, המשיב לא עבר טיפול וסירב לעבור אבחון מב"ן בעת ריצוי מאסרו, ללא סיבה הנראית לעין.

לאחר עיון בחוות הדעת של המומחים מטעם שני הצדדים ושמיעת עדותם, נראה לי כי אין בחוות הדעת מטעם המשיב כדי להצביע על אי סבירות הערכת המסוכנות מטעם המבקשת, ובסופו של יום יש לאמץ את החששות והסיכונים העולים מחוות דעתה של מעריכת המסוכנות, הגב' מירב משיח - זיסר, שנתנה את דעתה לחוות הדעת הנגדית של העו"ס דרור אורטס-שפיגל, ובנסיבות העניין, אין מקום לאמץ את חוות דעתו של מר דרור אורטס-שפיגל כי רמת מסוכנותו של המשיב הינה ברמה בינונית.

חוות דעתה העדכנית, וחוות הדעת המשלימה מיום 12.4.15, של הגב' מירב משיח - זיסר, שהתייחסה בין היתר לחוות הדעת שהוגשה מטעם המשיב, הינה מפורטת, עדכנית, מנומקת ומבוססת על פקטורים סטטיים ופקטורים דינאמיים, ובנסיבות העניין, נראית לי סבירה, בעוד שלגבי חוות דעתו של מר דרור אורטס-שפיגל, נראה לי שיש בה סיכוי יתר, תוך התייחסות לגורמים שאינם רלוונטיים לענייננו, כדוגמת כשירותו של המשיב, העובדה כי הוא מבחין בין טוב לרע, ובחינת עניין הפסיכופתיה, שאינה קשורה לעניין.

באשר למגבלה לאיסור שהייה או התחברות עם קטינות ללא נוכחות אדם בגיר אשר מודע להרשעותיו של המשיב וההגבלות בהן הוא נתון, נראה לי כי יש אכן יש להטיל מגבלה זו על קטינות מגיל 13 ומעלה בלבד לאור העובדה שקרבן העבירה בענייננו הייתה קטינה כבת 17, ולאור המלצת מעריכת המסוכנות להטיל מגבלה זו על קטינות מגיל 13, על אף שהמשיב פגע באחותו בהיותה קטינה כבת 10, זאת לאור פער הגילים הקטן שהיה ביניהם.

בנסיבות העניין, נראה לי שפרק זמן של ארבע שנים הוא אכן מידתי, בהתחשב במסוכנותו הגבוהה של המשיב. בה במידה ויסבור המשיב, במהלך התקופה שבה חל צו הפיקוח, כי השתנו הנסיבות או שחל שינוי במסוכנותו, הוא יוכל לפנות בבקשה לעיון חוזר, וככל שתהא הערכת מסוכנות עדכנית, עניינו ייבחן מחדש.

לאור האמור, אני מקבל את הבקשה ומטיל על המשיב צו הפיקוח לתקופה של 4 שנים, ממועד הצו הזמני, היינו מיום 6.11.14, על כל התנאים והסמכויות המבוקשים, פרט לאיסור שהייה או התחברות עם קטינות, כאמור בבקשה, שיחולו רק על קטינות מעל גיל 13.

ניתנה היום, כא' בסיון תשע"ה, 8 ביוני 2015, במעמד הצדדים.

ברוך אזולאי, שופט